

BERGSLAGERNAS
JÄRNVÄGSAKTIEBOLAG
1872—1922

HISTORIK II

PÅ UPPDRAG AV BOLAGETS STYRELSE UTARBETAD AV

VINCENT AHLBERG

GÖTEBORG
A.-B. JOHN ANTONSONS BOKTRYCKERI
1 9 2 3

INNEHÅLL

	Sid.
Inledning	9
I. Allmän översikt	19
II. Järnvägens tillkomst	21
III. Organisation:	
<i>Bolagsordning</i>	25
<i>Styrelse</i>	38
<i>Revision</i>	39
<i>Administration</i>	39
Administrativa avdelningen	41
Trafikavdelningen	43
Banavdelningen	46
Maskinavdelningen och förrådet	48
IV. Anslutning till trafikförvaltning:	
<i>Trafikförvaltningsidén</i>	51
<i>Trafikförvaltningen Göteborg—Stockholm—Gäfle</i>	53
<i>Trafikförvaltningen Göteborg—Dalarne—Gäfle</i>	73
V. Anslutning till föreningar:	
<i>Svenska Järnvägsföreningen</i>	85
<i>Svenska Järnvägarnas Arbetsgivareförening</i>	88
<i>Enskilda järnvägars ömsesidiga försäkringsförening för olycksfall i arbete</i>	92
VI. Bolagets intresse för tillkomsten av anslutningsbanor:	
<i>Göteborgs—Hallands järnväg</i>	94
<i>Göteborg—Borås</i> „	96
<i>Lödöse—Lilla Edets</i> „	96
<i>Falun—Kilafors—Härnösand</i>	97
<i>Kil—Fryksdalens järnväg</i>	98
<i>Lindfors—Bosjöns</i> „	100
<i>Dal—Västra Värmlands järnväg och Åmål—Årjängs järnväg</i>	101

VII. Bana och byggnader:

<i>Underbyggnad</i>	103
<i>Överbyggnad</i>	105
<i>Hügnad</i>	114
<i>Vägar, viadukter, gång- och körbroar, ledningar m. m.</i>	115
<i>Broar</i>	119
<i>Stationer</i>	135
<i>Signal- och säkerhetsanläggningar</i>	159
<i>Bangårdsmaskinerier</i>	165
<i>Telegraf- och telefonanläggningar</i>	167
<i>Planteringar</i>	170
<i>Byggnader:</i>	
<i>Trafikavdelningen</i>	173
<i>Banavdelningen</i>	190
<i>Maskinavdelningen:</i>	
<i>Lokomotiv- och vattenstationer</i>	191
<i>Vagnjänstbyggnader</i>	201
<i>Reparationsverkstäder</i>	201
<i>Förrådsbyggnader</i>	223
<i>Bostäder</i>	223

VIII. Rullande materiell:

<i>Lokomotiv</i>	235
<i>Utvecklingen av lokomotivens detaljkonstruktioner</i>	250
<i>Person- och postvagnar</i>	253
<i>Utvecklingen av personvagnarnas konstruktion och inredning</i>	266
<i>Resgodsvagnar och ångfinkor</i>	270
<i>Godsvagnar</i>	273
<i>Specialvagnar</i>	280
<i>Ång- och motordressiner</i>	282
<i>Rullande materiellens utnyttjande</i>	282

IX. Statskontroll 286

X. Trafikens utveckling:

<i>Orientering i trafikområdet</i>	291
<i>Persontrafik:</i>	
<i>Taxor</i>	314
<i>Ätgärder till persontrafikens höjande</i>	320
<i>Persontrafiken, statistiskt belyst</i>	323
<i>Godstrafik:</i>	
<i>Taxor</i>	333
<i>Godstrafiken, statistiskt belyst</i>	344

INNEHÅLL

	Sid.
<i>Tidtabellens utveckling</i>	356
<i>Trafik under strejker</i>	367
<i>Samtrafik</i>	376
<i>Postskötsel och postbefordran</i>	381
<i>Hotell och restauranger</i>	383
<i>Two märkesmän</i>	385

XI. Ekonomi:

Penningars anskaffande:

Aktiekapital	386
Statslån	388
Obligationslån	389
Tillfälliga lån och krediter	394
<i>Inkomster, utgifter och behållning</i>	395
<i>Bolagets ställning</i>	407

XII. Personalförhållanden:

<i>Antal befattningshavare och arbetsuppdelning</i>	411
---	-----

Löner, förmåner och allmänna bestämmelser:

1875—1898	414
1899—1909	417
1910—1923:	
1. Personal, företrädd av Svenska Järnvägsmannaförbundet och Sveriges Lokotivmannaförbund	423
2. Personal, företrädd av Svenska Järnvägarnas Kontorsper- sonalförbund	446
3. Personal, ej företrädd av underhandlande förening	448
Läkarevård	451

Åtgärder till gagn för personalen:

1. Bergslagens Järnvägars Pensions- samt Änke- och Pupillkassa, understödsförening	452
2. Understöd samt dyrtidstillägg till pensionärer och understödsdagare	463
3. Brandförsäkring av betjäningens lösegendom	465
4. Bergslagens Järnvägars Livförsäkringsförening ..	466
5. Understöd till andra personalföreningar:	
Järnvägspersonalens i Amål Län- och Läsbibliotek	467
Sjuk- och Begravningshjälpsföreningen mellan arbetare vid B. J. verkstad	467
Matlagsföreningar under kristiden	467

INNEHÅLL

Sid.

Förvaltning av till personalens gagn stiftade fonder:

Major Denis Insulanders donationsfond 469

J. D. Simonssons fond 470

Av bolaget icke understödda föreningar 471

XIII. Befolkningsförhållandena i de av Bergslagsbanan genom-
lupna kommunerna 472

XIV. Innehavare av vissa befälsposter vid färdiga banan:

Administrativa avdelningen 478

Trafikavdelningen 479

Banavdelningen 491

Maskinavdelningen och förrådet 492

Förteckning över förkortningar 494

INLEDNING

"Det var genom en storartad sammanslutning av materiella och intellektuella krafter som *Bergslagsbanan* bragtes till stånd, denna den största enskilda järnväg i Sverige, och på samma gång det största enskilda företag, som någonsin i vårt land åvägabragts."

Med dessa stolta ord inleddes den historik över *Bergslagernas Järnvägsaktiebolag*, som dåvarande förste kamreraren WILHELM BERG på styrelsens uppdrag utarbetade för tiden 1872—1899.

Trots den storartade utveckling, *Bergslagsbanan* genomgått, kan den numera icke betecknas som landets största enskilda företag, men väl är dess rangplats bland de enskilda järnvägarna fortfarande obestridd.

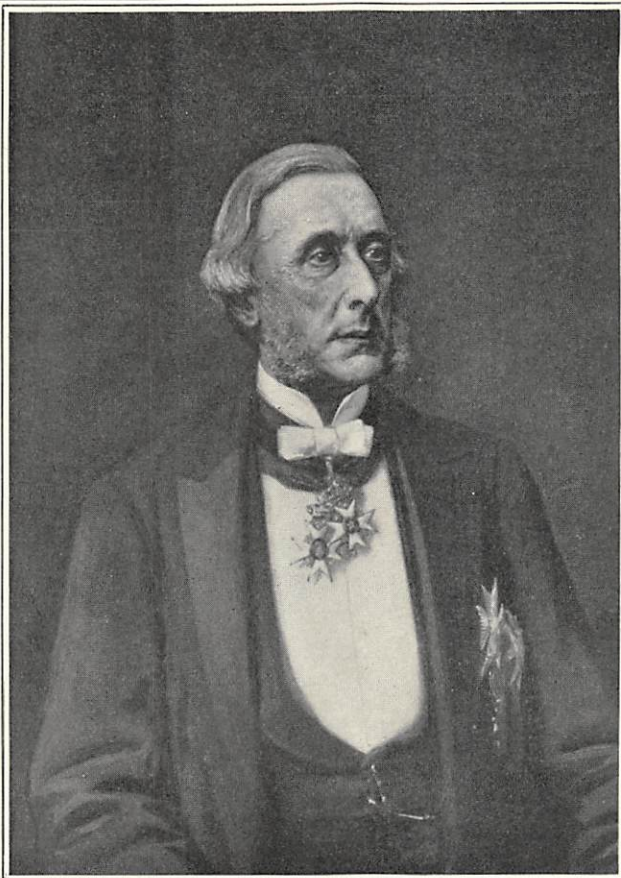
Då *Bergslagernas Järnvägsaktiebolag* nu utövat sin verksamhet i över femtio år, har dess styrelse ansett lämpligt låta utarbeta en ny historik, omfattande tiden t. o. m. år 1922 och i vissa fall t. o. m. 1923.

I den ovan nämnda historiken, — vilken i det följande benämnes "Historik I" —, redogöres utförligt för bolagets och banans tillkomst, penningeanskaffning m. m. Ett upprepande av dessa redogörelser i föreliggande arbete har icke ansetts erforderligt, men hava för vissa avdelningar resuméer från "Historik I" intagits.

Göteborgs stad har nyligen högtidlighållit 300-årsminnet av stadens grundläggning. Bland de enskilda företag, staden ekonomiskt intresserat sig för, intager *Bergslagsbanan* främsta rummet, och banan torde under sin 50-åriga tillvaro varit att räkna som en kraftig hävstång i stadens snabba utveckling. Styrelsen för *Bergslagernas Järnvägsaktiebolag* har därför ansett föreliggande arbete böra utkomma samtidigt med stadens jubileum och i sin mån utgöra ett bidrag till Göteborgs stads historia.

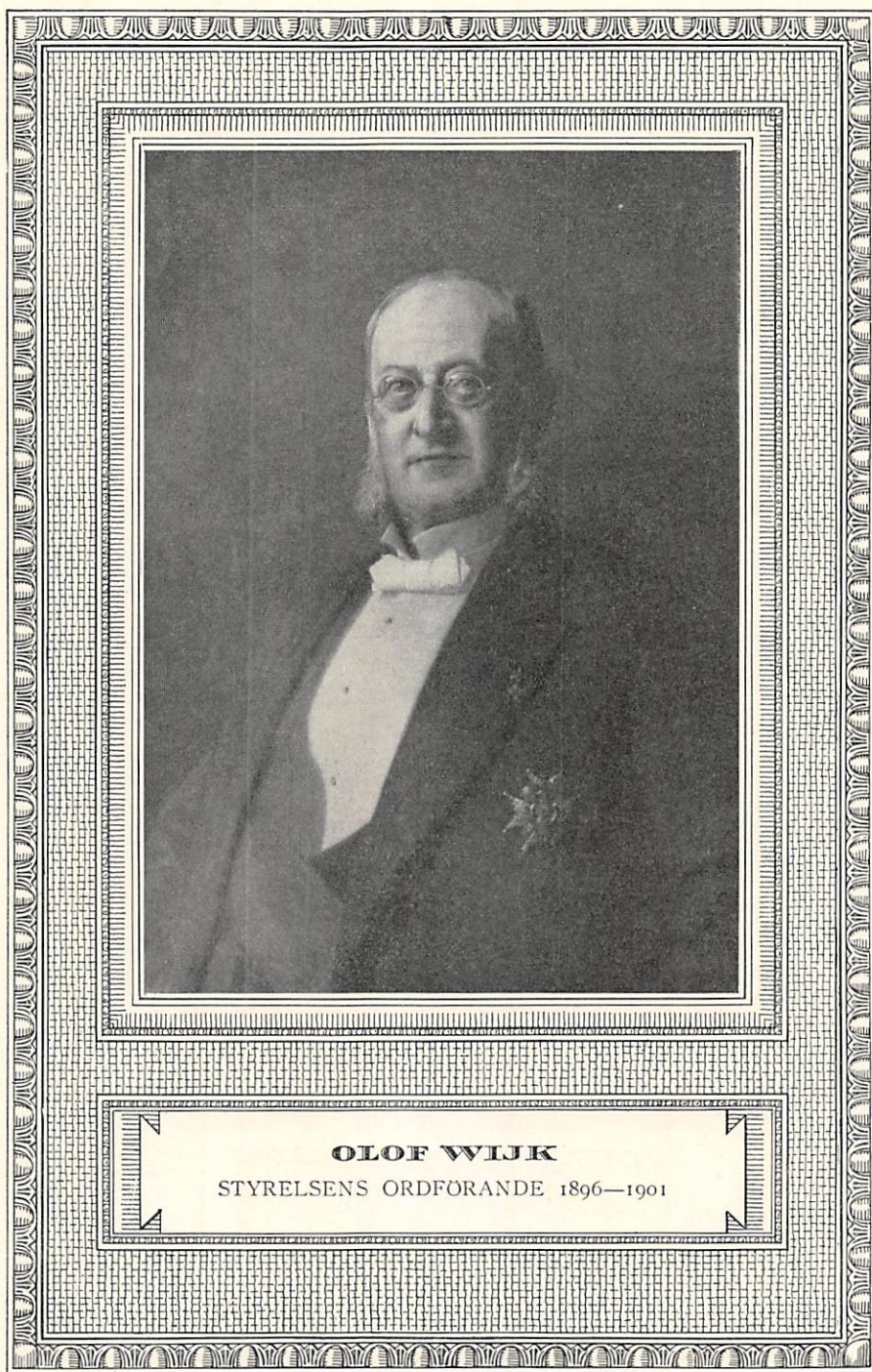
Till följd av under år 1922 mellankommet hinder har emellertid utgivandet av "Historik II" blivit några månader försenat.

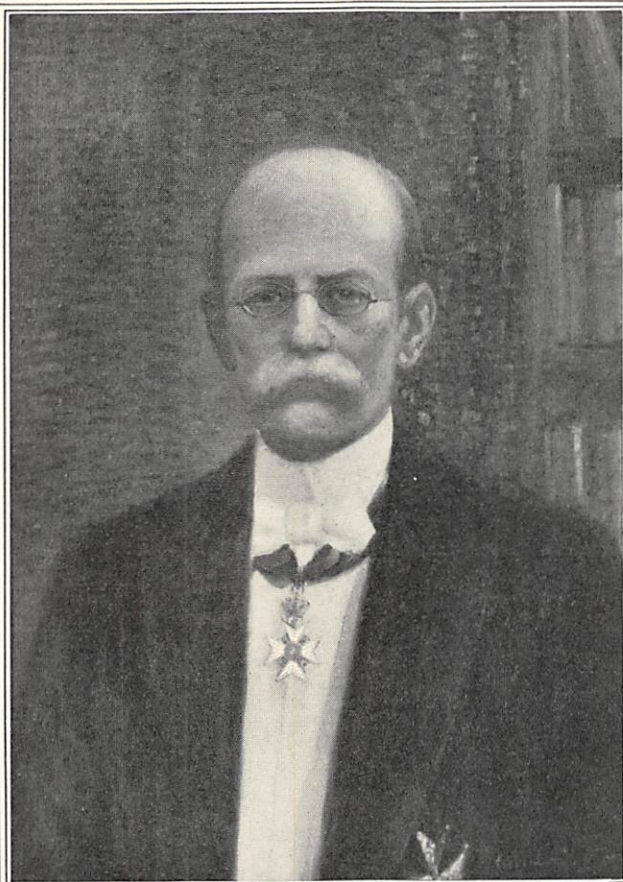

JOHAN JACOB EKMAN

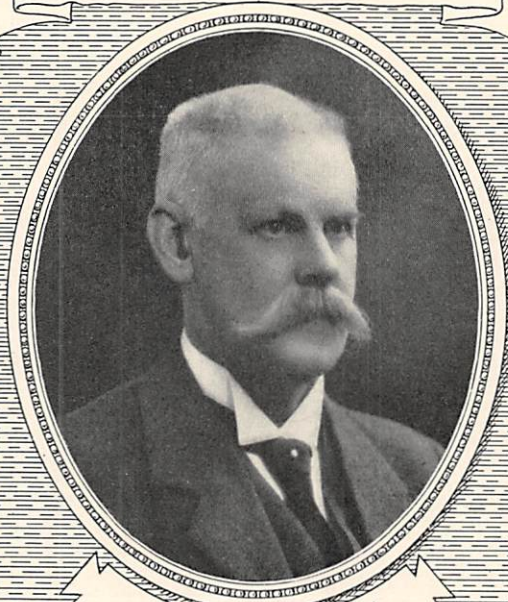
STYRELSENS ORDFÖRANDE 1883—1895

AUGUST WIJKANDER
STYRELESENS ORDFÖRANDE 1902—1913

B. J. STYRELSE 1923

GUSTAF BOMAN
ORDFÖRANDE

OSCAR VON SYDOW
K. MAJ:TS OMBUD

PETER LAMBERG
VICE ORDFÖRANDE

B. J. STYRELSE 1923

CARL AUG. KJELLBERG

HJALMAR WIJK

H. VON AXELSON
† 6.3 1923

B. J. STYRELSE 1923

K. G. KARLSSON

H. LÖWENADLER

HENRIK ALMSTRAND
FR. 23.4 1923

